

Bij het vrijkomen van de (bijna) laatste documenten van de Amerikaanse National Archives inzake de moord op President Kennedy

*Het onderstaande is een uitvoerige en interactieve versie
van een stuk in NRC Handelsblad op 28 oktober 2017:*

Moord JFK 'in the works', hoorde CIA

Met het vrijgeven van de laatste documenten inzake de moord op President Kennedy gaan de Amerikaanse National Archives veel mensen van de straat houden. Op 26 oktober, precies 25 jaar na het in werking treden van de *Kennedy Assassination Records Collection Act*, kwamen **2891 documenten online**. Driehonderd worden nog achtergehouden. In juli werden 3810 documenten openbaar gemaakt. Sinds 1992 waren dat vijf miljoen pagina's, ofwel 70 kubieke meter.

Wat er te verwachten viel, was op een metaniveau al goed bekend, de digitale indexkaarten zijn al tijden te raadplegen. En wat sinds de laatste openbaarmaking is gevonden, is weinig opzienbarend. Een groot deel was zo lang geheim omdat er van alles in stond over de werkwijzen van de FBI, de CIA en andere inlichtingendiensten. Dat is naar alle waarschijnlijkheid ook de reden waarom nu nog niet alles is vrijgegeven, niet omdat daarin zou staan wie er achter de moord zit.

Tussen het materiaal van juli zaten bijvoorbeeld stukken over het bespioneren door de CIA van de

Sovjet ambassade in Mexico City in de jaren zeventig. Dat belandde bij de JFK archieven omdat Lee Harvey Oswald - volgens 33 procent van de Amerikanen de enige die op Kennedy schoot - acht weken voor de moord op die ambassade was.

Zo zijn er bergen materiaal die de oplossing van de moord geen stap dichterbij zullen brengen. Er zit van alles bij over de moord op Martin Luther King in 1968. Een stevig deel is zo ruw gescand dat het nagenoeg of totaal onleesbaar is. En een onbekend deel van de JFK documenten, waarschijnlijk het interessantste deel, is in de loop der jaren vernietigd. Waar zijn bijvoorbeeld de belastingpapieren van Lee Oswald over 1963? Stond daarin dat hij werd betaald door een inlichtingendienst?

Natuurlijk kwam er op 26 oktober wel iets interessants naar buiten. Op 28 september 1963 was Oswald op de Sovjet ambassade in Mexico City omdat hij met spoed via Cuba naar de USSR wilde en visa nodig had. De Sovjets zeiden dat hij vier maanden moest wachten, wat Oswald tot razernij bracht. Op de ambassade sprak hij met consul Valeriy Kostikov, tevens werkzaam bij de KGB afdeling voor sabotage en moord. Dat wist het plaatselijke CIA buro dankzij een telefoontap en dat schreven ze de dag na de moord op Kennedy aan het CIA hoofdkwartier. Bewijs voor een Sovjet connectie? Natuurlijk niet, maar wie weet is deze informatie een beginnetje van een interessante draad.

Ook weten we nu dat de FBI al in augustus 1963 aandacht had voor Oswalds activiteiten in New Orleans. Nieuws? Valt mee. Al decennia is openbaar dat Oswald op 9 augustus door de plaatselijke politie was gearresteerd wegens schending van de orde, in casu het verspreiden van propaganda voor Cuba, en dat hij tijdens zijn korte detentie had gevraagd een

FBI agent te spreken. In oktober, blijkt uit een van de nu vrijgegeven documenten, probeerde de FBI Oswald in Dallas te traceren omdat hij daar misschien verder zou gaan met pro-Cubaanse activiteiten. Kort daarna was hij gevonden, wisten we al lang.

Sinds 26 oktober weten we verder dat het FBI buro in Dallas op 23 november 1963, de dag voordat Oswald werd vermoord door Jack Ruby, telefoon kreeg van iemand van een 'committee om Oswald te vermoorden'. De FBI gaf het door aan de politie van Dallas die verzekerde dat Oswald goed beschermd werd. Echter, op diezelfde 23ste november voerde Ruby een reeks telefoongesprekken waaruit bleek dat hij toen al plannen had Oswald te vermoorden – dat weten we uit *The Mafia Killed President Kennedy* (1988) van David Scheim, dat grotendeels over Ruby gaat.

Jack Ruby vermoordde Oswald niet uit eigen beweging, hij is vrijwel zeker onder grote druk gezet vanuit de maffia waar hij zelf toe behoorde. En het neerschieten van Oswald zou gegarandeerd tot zijn arrestatie leiden, wat hij natuurlijk niet wilde. Daarom is het waarschijnlijk dat Ruby zelf de beller was. Hoe beter Oswald werd beschermd, hoe kleiner de kans om op hem te schieten hoe groter de kans dat Ruby buiten de gevangenis kon blijven.

Interessant – en explosief als het echt aan alle kanten klopt – is het bericht van de Britse inlichtingendienst MI-5 aan het kantoor van de CIA in Londen op 22 november 1963: de krant *Cambridge News* had 25 minuten vóór de moord een anoniem telefoontje gekregen met het advies de Amerikaanse ambassade te bellen voor 'some big news'.

Het herinnert aan Rose Cheramie die op 20 november verklaarde dat Kennedy over een paar dagen in Dallas vermoord zou worden. En aan de extreem rechtse Joseph Milteer die op 9 november vertelde aan een kennis (een CIA informant die het

gesprek opnam, maar dat wist Milteer niet; **het staat nu op YouTube**) dat de moord op Kennedy 'in the works' was en dat hij vanuit een hoog gebouw zou worden neergeschoten. Jaren circuleerde het verhaal – aangewakkerd door de film JFK van Oliver Stone in 1992 - dat de krant *The Christchurch Star* een achtergrondverhaal over Oswald afdruckte voordat Oswald was gearresteerd. Dat bleek later gebaseerd te zijn op een fout in de tijdrekening.

In juli werd ook bekend dat de burgemeester van Dallas ten tijde van de moord **voor de CIA werkte**. Eigengereide CIA werknemers zijn vaak aangemerkt als mogelijke instigators van de moord op JFK, die ze vervolgens lieten uitvoeren door schutters van de maffia. Hier hebben we dus een verderlichte aanwijzing voor een complot om Kennedy te vermoorden, als onderdeel van het vrijgegeven archiefmateriaal.

Onderzoekers van de moord zijn ook op zoek naar aanwijzingen voor een ander complot: een samenzwering binnen de Amerikaanse overheid om bewijs dat er meer dan één schutter was te verdonkeremanen. Een paar voorbeelden.

Van degenen die het lichaam van JFK van nabij zagen – **artsen**, verpleegsters, autopsie medewerkers, begrafenisondernemers – zijn er tenminste achttien van wie een foto bestaat **waarop ze met één hand bij zichzelf aanwijzen waar ze een schedelwond ter grootte van een tennisbal zagen**: rechts onderaan achter, overduidelijk een uitgangswond en bewijs voor een schot van voren. **In de autopsiefoto's is dat deel van de schedel geheel intact**. Ze zijn dus gemanipuleerd en de vraag is waar de echte foto's zijn. Wanneer worden die vrijgegeven? Of zijn ze al lang geleden vernietigd?

Ook de Zapruder Film die bijna iedereen wel eens heeft gezien, is gemanipuleerd. Wanneer wordt de oorspronkelijke film die in Zapruders camera zat vrijgegeven?

Het zijn vragen waarop de vrijgegeven documenten vrijwel zeker geen antwoord gaan geven. Journalist **Barry Ernest**, auteur van een van de weinige grensverleggende boeken over de moord van de laatste jaren, laat in een interview weten: “Wat we vermoedelijk gaan vinden zijn een paar aanvullende details bij wat we al wisten of vermoedden. Hopelijk zit ik ernaast.”

In zijn boek *The Girl on the Stairs* (2013) laat Ernest drie vrouwen aan het woord die in het schoolboekengebouw werkten. **Victoria Adams** en **Sandra Styles** maakten gebruik van het trappenhuis toen Lee Oswald daar op topsnelheid doorheen zou zijn gedenderd als hij vanaf de zesde verdieping op JFK had geschoten. Ze zagen of hoorden echter niets. Adams werd door de Warren Commissie gehoord maar haar getuigenis werd gewijzigd. Styles werd niet gehoord. De derde getuige, Dorothy Garner, ook niet gehoord, postte bij de overloop van de vierde verdieping waar de drie werkten en zij zag Oswald evenmin. Op 2 juni 1964 schreef haar advocaat dat aan de Warren Commissie, maar die brief bleef onvermeld in het *Warren Report*. Ernest vond die brief – bekend als de ‘Martha Joe Stroud Letter’ – in de National Archives, weggestopt tussen bergen saaie en nutteloze papieren over de moord.

Nu zegt hij: “Daar moet ik aan denken bij de recent vrijgegeven documenten. Voor wie niet beter wist was het een oninteressant velletje papier waar je zo overheen keek, een korte brief van een onbekende getuige. Maar ik had deze materie al jaren bestudeerd en zag meteen dat de getuigenis van Adams en Styles

door die brief werd onderbouwd. De brief was daarom een doorn in de zij van de Warren Commissie en maakte duidelijk waarom de getuigenis van Adams werd verdraaid, waarom het steno verslag van haar getuigenis werd vernietigd en waarom Styles nooit was gehoord. Misschien gaan de net geopende archieven ook zoiets opleveren.”

Michiel Hegener